

Салдатики! (дуже стисло)

Володимир Винниченко

Усе село вийшло на вигін та виглядає, чи не йдуть солдати. Налякані жінки раз у раз починають плакати, але їх заспокоює Явтух. Він впевнений, що солдати не будуть стріляти у них.

За кілька днів до цього село було спокійне, хоча люди вмирали з голоду і не мали вже сил працювати на свого пана. Однак невдоволення було якесь невизначене.

Але одного разу хтось розкидав під хатами листівки, де писалося про голод серед селян, зажерливість панів та царя, про те, що треба відібрати у пана своє добро.

Прочитав таку листівку і тихий та непримітний Явтух. Він добре задумався над прочитаним, а через деякий час староста скликав все село на збори. Виступав перед людьми не староста, а Явтух. Він говорив про народне горе, пояснював, що їм треба виступити проти пана. Треба піднімати також інші села.

Люди на підводах рушили до панського двору. Сам пан утік, а вони розділили панське добро та спокійно поїхали додому. Цього вечора вони вперше повечеряли полюдськи. Весело горіли вогники у селянських хатах.

Наступного ж ранку селом пронеслася звістка, що пан повернувся та закликав у село солдатів. І от тепер всі люди стоять на вигоні в страшному чеканні неминучої кари.

Нарешті показалися озброєні солдати. Коли вони наблизилися до селян, офіцер почав вимагати, щоб люди негайно повернулися додому та чекали виклику. Селяни не рушили з місця. Наперед вийшов Явтух і заговорив до солдатів, пояснюючи, що вони нікого не грабували, взяли тільки зароблене своїми руками, бо вмирали з голоду. Він звернувся до солдатів, таких же, як він, селянських дітей з проханням пожаліти своїх батьків.

Офіцер дав команду стріляти, але солдати не виконали її. Тоді він підскочив до Явтуха й зарубав його. В той же момент з натовпу вихопився з палкою Микола і вбив офіцера.

Солдати не стали стріляти. Погломонівши з селянами, вони рушили назад. Селяни теж повернулися в село. Обидві групи несли своїх мертвих командирів.